

การเรียนรู้ที่ได้จากการทำวิจัยของแพทย์ประจำบ้าน

สุรสิทธิ์ ชัยทองวงศ์วัฒนา*

ปัจจุบันการฝึกอบรมแพทย์ประจำบ้านในสาขาต่าง ๆ มักกำหนดให้การทำงานวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของเกณฑ์ในการผ่านเพื่อให้ได้รับวุฒิบัตร ซึ่งทำให้แพทย์ประจำบ้านส่วนหนึ่งอาจเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อการทำงานวิจัย เนื่องจากมีความรู้สึกว่าคุณบังคับให้ทำวิจัยขณะที่มีปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เกิดขึ้นในช่วงที่ทำวิจัยรวมกับการฝึกอบรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาด้านเวลาและทุนวิจัย ทัศนคติดังกล่าวจะนำไปสู่อคติต่อการทำวิจัยทั้งในด้านการดำเนินการวิจัย การเขียนรายงานวิจัย การอ่านผลงานวิจัย และไม่เกิดการเรียนรู้ทั้งหลายที่พึงได้ รุนแรงที่สุดก็คือ การปฏิบัติที่ผิดจริยธรรมของการทำวิจัย ซึ่งรวมไปถึงการตีพิมพ์ผลงาน

สิ่งที่จะป้องกันไม่ให้เกิดทัศนคติดังกล่าว คงต้องมีสิ่งจูงใจให้แพทย์ประจำบ้านเกิดความสนใจที่จะทำงานวิจัยด้วยตนเอง โดยได้รับแรงกระตุ้นจากอาจารย์ในสถาบันฝึกอบรมนั้น ๆ ทั้งนี้ นอกจากงานวิจัยช่วยให้เกิดความรู้ใหม่ และช่วยให้แพทย์ประจำบ้านผ่านการฝึกอบรมแล้ว สิ่งจูงใจที่นำให้มีความสำคัญคือ การเรียนรู้ที่จะได้จากการทำวิจัย และการพัฒนาศักยภาพของแพทย์ประจำบ้านเอง ซึ่งสามารถแบ่งเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้

การตั้งคำถามวิจัย (Research question)

การฝึกตั้งคำถามวิจัยเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญ ซึ่งแพทย์ประจำบ้านควรใช้โอกาสระหว่างดูแลผู้ป่วยทางคลินิก ในการตั้งคำถามที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การหาข้อมูลทางการแพทย์จากฐานข้อมูลต่าง ๆ และกรณีคำถามนั้น ๆ ไม่มีข้อมูลสนับสนุนเพียงพอ ก็จะพัฒนาเป็น

คำถามวิจัยได้ หากแพทย์ประจำบ้านเป็นผู้ตั้งคำถามวิจัยเอง จะเป็นปัจจัยหนึ่งให้เกิดความสนใจที่จะทำวิจัยที่ถูกต้องเพื่อหาคำตอบด้วยตนเอง

การอ่านผลงานวิจัยอย่างมีวิจารณ์ญาณ (Critical appraisal)

ก่อนทำงานวิจัยเพื่อตอบคำถามที่สนใจ จะต้องมีการทบทวนผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง แพทย์ประจำบ้านจะได้เรียนรู้การอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณว่าข้อมูลทางการแพทย์ที่มาจากงานวิจัยต่าง ๆ นั้น มีความถูกต้องน่าเชื่อถือหรือไม่ ซึ่งพิจารณาจากระเบียบวิธีวิจัย และสถิติที่ใช้ หากเชื่อถือได้ ผลวิจัยนั้น ๆ จะสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดูแลผู้ป่วย หรือใช้เป็นข้อมูลเพื่อนำไปสู่การวิจัยต่อไปหรือไม่

การเขียนโครงร่างวิจัย (Research proposal)

สถาบันฝึกอบรมส่วนใหญ่จะให้ความรู้ต่อแพทย์ประจำบ้าน ในเรื่องของระเบียบวิธีวิจัยและสถิติ เพื่อเป็นแนวทางให้แพทย์ประจำบ้านสามารถเขียนโครงร่างวิจัยที่เหมาะสมก่อนลงมือทำวิจัย ทั้งนี้หากโครงร่างวิจัยเขียนไว้ได้ดี การทำงานวิจัยจะมีจุดหมายที่ชัดเจน และช่วยให้ผู้วิจัยวางแผนป้องกันปัญหาและอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้น ทำให้งานวิจัยสำเร็จตามแผนที่วางไว้ นอกจากนี้แพทย์ประจำบ้านยังได้เรียนรู้การส่งโครงร่างวิจัยเพื่อให้คณะกรรมการจริยธรรมให้การรับรองก่อนการทำวิจัยอันเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญ

*ภาควิชาสูติศาสตร์-นรีเวชวิทยา คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การดำเนินงานวิจัย

ประสบการณ์ที่ได้จากการดำเนินงานวิจัย จะทำให้แพทย์ประจำบ้านสามารถไปประยุกต์ใช้กับการทำงานวิจัยในอนาคตเมื่อจบการฝึกอบรมแพทย์ประจำบ้านแล้วไม่ว่างานวิจัยนั้นจะเป็นรูปแบบไปข้างหน้า หรือย้อนหลังก็ตาม ล้วนแต่มีสิ่งที่ไม่สามารถเรียนรู้ได้ถ้าไม่ได้ฝึกปฏิบัติ

การเขียนรายงานวิจัยและตีพิมพ์

เช่นเดียวกับการดำเนินงานวิจัย หากไม่เคยฝึกเขียนรายงานวิจัยมาก่อนจะทำให้เกิดปัญหาอย่างมากในกรณีที่จำเป็นต้องเขียน (เช่น การเขียนรายงานเพื่อขอเลื่อนระดับ) ดังนั้น การเขียนรายงานวิจัยขณะที่เป็นแพทย์ประจำบ้าน น่าจะเป็นแบบฝึกหัดที่ดี ซึ่งอาจารย์

ที่ปรึกษาจะมีส่วนสำคัญในการให้คำแนะนำ และชี้แนวทางที่เหมาะสม การส่งผลงานวิจัยเพื่อตีพิมพ์ก็เป็นอีกกระบวนการหนึ่งที่แพทย์ประจำบ้านจะได้เรียนรู้และมีประสบการณ์ ทำให้เข้าใจกระบวนการที่เรียกว่า Peer review ที่จะช่วยให้รายงานวิจัยนั้นมีความสมบูรณ์ และมีประโยชน์มากขึ้น

นอกเหนือจากสิ่งต่างๆ ข้างต้น แพทย์ประจำบ้านยังอาจได้ประสบการณ์ในเรื่องอื่น ๆ เช่น การวางแผนงบประมาณ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การให้ข้อมูลผู้ป่วย รวมถึงการขอคำยินยอมเข้าร่วมวิจัย อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ได้รับจากการทำวิจัยที่ดีคือ การทำวิจัยอย่างมีจริยธรรมทั้งในด้านความเหมาะสมของงาน และการปฏิบัติต่อผู้เข้าร่วมวิจัย.